

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. директора Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЄВСЬКИЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи сучасної геополітики»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____
галузь знань _____ 29 Міжнародні відносини _____
спеціальність _____ 292 Міжнародні економічні відносини _____
освітня програма _____ Міжнародні економічні відносини _____
вид дисципліни _____ за вибором _____
факультет ІІІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» _____

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ІНІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“17” вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Марченко І.С., к.е.н., доцент, доцент ЗВО кафедри міжнародних економічних відносин та логістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол від “9” вересня 2024 року № 2

В.о. завідувача кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

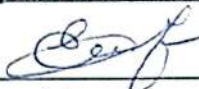

(підпис)

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійних програм

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Олена ХАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 17 вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МИРОШНИЧЕНКО

28 серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Основи сучасної геополітики»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____

галузь знань _____ 29 Міжнародні відносини _____

спеціальність _____ 292 Міжнародні економічні відносини _____

освітня програма _____ Міжнародні економічні відносини _____

вид дисципліни _____ за вибором _____

факультет _____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Марченко І.С., к.е.н., доцент, доцент ЗВО кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “26” серпня 2024 року № 19

В.о. завідувача кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

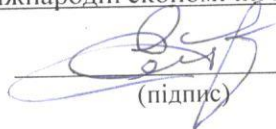

(підпис)

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Олена ХАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 16 від 28 серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи сучасної геополітики» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою дисципліни є формування у здобувачів системного розуміння основних концепцій і категорій геополітики та геостратегії, а також їхньої ролі у сучасних міжнародних відносинах; розвиток аналітичного мислення, здатності оцінювати міжнародну політичну динаміку через призму геополітичних інтересів різних держав, враховуючи їхню географічну, економічну та військову могутність.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи сучасної геополітики» є: Формування загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових

ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ФК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Загальна кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
54 год.	-
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до

інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи та концептуальні підходи до вивчення геополітики

Тема 1. Місце та значення геополітики як частини глобального суспільного життя

Світовий політичний процес як предмет політичного аналізу. Особливості міжнародної політики. Місце геополітики та геостратегії у міжнародній політиці. Геополітика як основа міжнародної політики. Геостратегія: інструмент для досягнення геополітичних цілей. Геополітична конкуренція між великими державами. Глобалізація і нові геополітичні виклики. Поняття про геополітику: підходи до розуміння сутності. Об'єкт геополітики.

Конкретні об'єкти геополітичних досліджень. Рівні геополітичних досліджень. Основні методи сучасної геополітики. Структура геополітики. Зовнішня та внутрішня геополітика. Загальні геополітичні дисципліни. «Галузеві» геополітичні дисципліни. Комплексні та прикладні геополітичні дисципліни. Провідні функції геополітики. Геостратегія, як практичний напрям геополітики. Поняття геостратегії. Геостратегія та аналіз регіональних силових балансів.

Тема 2. Основні категорії та закони геополітики

Геополітичний простір, його сутність. Геополітичні поля. Прикордонне поле. Перехресне поле. Тотальне поле. Геополітична опорна точка. Метаполе. Геополітичні відносини. Геополітичний баланс сил. Геополітичний контроль. Типи контролю над геопростором. Категорії геополітики: геополітична експансія, геополітичний конфлікт, геополітичне положення, геополітична могутність, геополітичні інтереси, геополітичний кодекс (код), геостратегія. Геополітична свідомість, її витоки. Геополітичні аспекти національної ідеї. Основні закони геополітики. Закон планетарного дуалізму – протистояння телурократії й таласократії. Дискусійність законів геополітики.

Тема 3. Сучасні геополітичні теорії та напрями розвитку геополітичних концепцій

Повоєнна європейська та американська геополітика. Провідні сучасні школи геополітичної думки. Атлантизм. Неоатлантизм. Уніполярна геополітична модель світу. Теорія «кінця історії» Ф. Фукуями. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона. Концепція м'якої сили Дж. Ная. Поліцентризм – багатополлярність світу, концепція багатополлярності. «Континенталізм» в європейській геополітичній думці. «Нові консерватори»: особливості геополітичних поглядів. Неореалізм та неолібералізм. Мондіалізм. Неомондіалізм: провідні концепції. «Критична» геополітика: основні напрями досліджень. Мультикультуралізм. Прикладна геополітика. Теорія геоекономіки. Основні геополітичні концепції в суспільно-політичній думці України.

Тема 4. Геополітична структура сучасного світу

Світова територіальна організація політичної сфери суспільного життя. Геополітична структурізація світу. Геополітичні макрорегіони світу. Геополітичні субрегіони. Геополітичні «вісі», «полюси» («центри»). Біполярна геополітична модель світу після Другої світової війни. Сучасна глобалізація. Уявлення про уніполярний світ. «Новий світовий порядок». Багатополлярна і багатоярусна геополітична модель сучасного світу. Геополітична взаємодія цивілізацій на міжнародній арені: співпраця і конфлікти. Геополітичний конфлікт, типи

геополітичних конфліктів. Геополітичні корені міжнародних конфліктів. Роль великих держав у міжнародних конфліктах. Конфлікти за ресурси та доступ до стратегічних регіонів. Міждивілізаційні конфлікти. Інформаційна геополітика. Геоінформаційні конфлікти.

Розділ 2. Геополітична організація світу та сучасна світова геополітична система

Тема 5. Геополітика провідних європейських держав

Роль ЄС у сучасній геополітиці. Геополітичні та гео економічні аспекти утворення і розвитку ЄС – ЄС. Розширення ЄС на схід: геополітичні та гео економічні наслідки. Вплив Брекзиту на геополітичний ландшафт Європи. Геополітичні перспективи подальшого розвитку ЄС. НАТО: геополітичні засади створення і розвитку. Трансформація НАТО. Європейська безпекова політика. Геополітичне розширення НАТО, основні наслідки. Сучасна геостратегія НАТО. Геостратегія Великої Британії в повоєнний період. Велика Британія та континентальна Європа. Сучасна геостратегія Великої Британії. Геополітика повоєнної Франції. Геостратегія Франції на міжнародній арені при президенті Ш. де Голлі. Ядерний та космічний аспекти геополітики Франції. Геополітичні інтереси Франції в Африці. Сучасна геополітика Франції. Геополітика ФРН. Геостратегія об'єднаної Німеччини в Європі та світі. Геополітична ситуація в Середземномор'ї. Геополітика сучасної Італії, Іспанії, Греції в Європі. Геополітичні виклики на Балканах та в Східній Європі. Геополітична ситуація в Центральній Східній Європі. Скандинавський регіон сучасної геополітики. Сучасні геополітичні інтереси європейських держав регіону.

Тема 6. Місце США в сучасній геополітичній системі

Історичний розвиток геополітики США. «Доктрина Монро». Геополітичне просування США в ХХ ст. Концепція «ізоляціонізму». Геополітика США напередодні та під час Другої світової війни. Лідуюче значення США в період «холодної війни». Доктрина президентів США. Політика «стримування». Геополітика «гнучкого реагування». Геополітична перемога та домінування США. Неоатлантизм в теорії і зовнішній політиці США. Геополітична експансія США до басейну Перської затоки. Роль США в НАТО. Взаємовідносини США з провідними державами Західної Європи. Геостратегія США щодо КНР. Геостратегія США в Південно-Східній та Південній Азії, Близькому Сході, Африці. Геополітичні інтереси та присутність США в Латинській Америці.

Тема 7. Азійський геополітичний простір

Геополітичне положення КНР. Зростання геополітичної могутності КНР. Геополітичні і гео економічні аспекти взаємовідносин між КНР і США. Геополітична проблема Тайваню. Японія як геостратегічний союзник США в АТР. Взаємовідносини між Японією і Китаєм. Геополітичні проблеми утворення незалежної Індії. Роль Індії у геополітичному балансі Азії. АСЕАН та її геополітичне значення. Взаємовідносини між Індією і Пакистаном: лінія геополітичної напруги між країнами. Відносини між Індією і КНР. Геостратегія Індії в басейні Індійського океану. Геополітика сучасного Пакистану. Теорія ісламського світового порядку. Геополітичні проблеми взаємовідносин ісламського і західного світів. Арабські країни; спільні риси геополітики. Геополітична роль Саудівської Аравії. Гео економічний потенціал Ірану, його зовнішня політика. Геополітика Туреччини, її роль у Чорноморському регіоні та на Близькому Сході. Геополітичні аспекти проблеми Кіпру. Місце Ізраїлю в геополітичному просторі Близького Сходу. Енергоресурси та їх значення для геостратегії Близького Сходу. Економічні ініціативи як геополітичний інструмент у регіоні.

Тема 8. Україна в системі світових геополітичних зв'язків

Геополітичні аспекти розвитку України. Геополітичне положення України: глобальне, регіональне та локальне. Національні інтереси України та їх забезпечення. Проблематика національної безпеки України. Геополітична регіоналізація України. Сучасна геостратегія України на міжнародній арені. Геостратегічний вектор на інтеграцію з ЄС, основні проблеми практичної реалізації. Геостратегічний вектор на інтеграцію з НАТО: шляхи реалізації. Геополітика України щодо держав Центральної та Східної Європи. Геополітика України щодо

провідних держав світу: США, КНР, Індія та ін. Російсько-українська війна: геополітичний аналіз.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього го	у тому числі					усього о	у тому числі				
		л	п	с	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи та концептуальні підходи до вивчення геополітики												
Тема 1. Місце та значення геополітики як частини глобального суспільного життя		4		1		6						
Тема 2. Основні категорії та закони геополітики		2		1		6						
Тема 3. Сучасні геополітичні теорії та напрями розвитку геополітичних концепцій		2		2		6						
Тема 4. Геополітична структура сучасного світу		4		2		6						
Разом за розділом 1		12		6		24						
Розділ 2. Геополітична організація світу та сучасна світова геополітична система												
Тема 5. Геополітика провідних європейських держав		4		2		8						
Тема 6. Місце США в сучасній геополітичній системі		4		2		8						
Тема 7. Азійський геополітичний простір		2		1		8						
Тема 8. Україна в системі світових геополітичних зв'язків		2		1		6						
Разом за розділом 2		12		6		30						
Усього годин	90	24		12		54						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Місце геополітики та геостратегії в структурі світового політичного процесу.	1
2.	Сучасні геополітичні теорії і напрями досліджень.	1
3.	Розвиток геополітичних концепцій.	1
4.	Геополітична структура сучасного світу. Геополітика та геостратегія держави.	2
5.	Європейський геополітичний простір	2
6.	Геополітика США в сучасному світовому процесі.	2

7.	КНР, азійські країни та країни Близького Сходу на геополітичній мапі світу	2
8.	Україна в системі світової геополітики	1
Разом		12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання теми: Місце геополітики та геостратегії в структурі світового політичного процесу.	8	-
2.	Підготовка доповіді не тему: Сучасні геополітичні теорії і напрями досліджень.	8	-
3.	Опрацювання теми: Розвиток геополітичних концепцій.	6	-
4.	Підготовка доповіді: Напрями розвитку геостратегії держави.	6	-
5.	Опрацювання теми: Європейський геополітичний простір	6	-
6.	Опрацювання теми: Аналіз геополітичних складових США в сучасному світовому процесі.	6	-
7.	Підготовка доповіді: Зовнішньополітична взаємодія країн Азії та Близького Сходу зі світовою геополітичною системою	6	-
8.	Підготовка до моделюючо-аналітичного завдання: Україна в системі світової геополітики	8	-
Разом		54	-

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Використовуються такі методи навчання, як словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вирішення ситуативних завдань та кейсів, відповіді на тести, практична робота) тощо.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється під час виконання завдань для самостійної роботи.

Завданням контролю виконання завдань є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певної теми.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;
- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, аналітичні обзори);

- підсумковий контроль у вигляді письмового заліку.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу. Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 2-му семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40 (для студентів денної форми навчання).

Залікова робота складається з тестових завдань (40 тестів), кожна вірна відповідь оцінюється в 1 бал. Час виконання – 60 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує нульову оцінку (0).

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана студентом кількість балів служить основою для оцінки за національною шкалою.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Здобувачам вищої освіти надається можливість скласти **залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Зовнішня політика України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1988>

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (розділ, семестр, рік), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння зазначених розділів.

Поточний контроль та самостійна робота								Разом	Залік	Сума
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	60	40	100
5	5	5	5	10	10	10	10			

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 40 балів – виконання завдань протягом семестру;
- 20 балів – поточні самостійні роботи протягом семестру.

Шкала оцінювання

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у 2-рівневу шкалу оцінювання у такий спосіб:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	незараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Дорош Л.О., Івасечко О.Я. Зовнішня політика України. Л. : Львівська політехніка, 2021. — 348 с.
2. Зовнішня політика України: опорний конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня бакалавра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини) / Укладачі: Палінчак М. М., Бокоч В. М., Дір І. Ю., Савка В. Я., Стебляк Д. М., Лешанич М. М. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. 80 с.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.
4. Гальчинський А. Україна на перехресті геополітичних інтересів / А. Гальчинський. — К.: Знання України, 2002. — 180 с.
5. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи. Харків: Фабула, 2018. 288 с.
6. Геополітика: енциклопедія / за ред. Є.М. Суліми. Київ: Знання України, 2012. 919 с.
7. Геополітика: Підручник / А.І. Кудряченко, Ф.М. Рудич, В.О. Храмов. Київ: МАУП, 2004. 296 с.
8. Гольцов А. Г. Геостратегія держави: прикладний вимір. «Politicus». 2023. №1. С. 72–77.
9. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія: підручник. Київ: Центр учб. л-ри, 2012. 416 с.
10. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 436 с.
11. Дорошко М. С., Шпакова Н. В. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 204 с.
12. Зленко А. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. Харків: Фоліо, 2021. 590 с.
13. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ: Наш Формат, 2020. 320 с.

Допоміжна література

1. Андрущенко С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі: Моногр. Київ: Логос, 2005. 286 с.
2. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / пер. з англ. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
3. Геополітика України (Військовий аспект): Навч. посібн. / Шлемкевич Л. П., Ткачук П. П., Гетьманчук М. П. та ін. Львів: Військовий інститут, 2004. 835 с.
4. Геополітика: енциклопедія: / за ред. Є.М. Суліми. Київ: Знання України, 2013. 920 с.
5. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за ред. проф. Б. Гуменюка і проф. С. Шергіна. Київ: Університет «Україна», 2009. 508 с.
6. Гольцов А. Г. Політична географія: Навч. посіб. Київ: МАУП, 2007. 256 с.
7. Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології: Моногр. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка. 2003. 114 с.
8. Добровольський О. В. Геополітичний розвиток Південної Азії, Океанії, Африки й Латинської Америки та інтереси України. Київ: Універс. вид-во «Пульсари», 2006. 128 с.
9. Кандиба Ю. І. Політична географія з основами геополітики: Навч.-метод. комплекс / Кандиба Ю. І., Кучер І. І. Харків, 2010. 100 с.
10. Лотоцький С., Трохимчук С. Україна в світовому геополітичному просторі. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 192 с.
11. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Сучасна українська геополітика: навч. посіб. Київ: Либідь, 2003. 176 с.

12. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підручн. / 3-тє вид, доп. та випр. Київ: Знання, 2007. 461 с. 14. Мартинюк В. О., Троян С. С. Політична географія та геополітика: Словник-довідник. Київ: НВЦ ВО, 2005. 224 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Закон України «Про Основні напрями зовнішньої політики України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
2. Закон України «Щодо відносин України і Організації Північноатлантичного Договору (НАТО)». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/612-14>
3. Журнал «Foreign Affairs». URL: <https://www.foreignaffairs.com/>
4. Науковий журнал «Актуальні проблеми міжнародних відносин». URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/issue/view/244>
5. Науковий журнал «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/index>
6. Науковий журнал «Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти». URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>
7. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження». URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/issue/archive>
8. Науковий журнал «Національна безпека і оборона». URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona>
9. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka>
10. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://europa.eu/europeanunion/index_en
11. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua>
12. Офіційний сайт НАТО. URL: <http://www.nato.int/cps/uk/natolive/index.htm>

12. Особливості навчання в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1988>.